

Trøndelag Forskning og Utvikling

Trøndelag R & D Institute

Verdiskapingsutviklingen for produksjonsbedrifter i Arena Skog

Roald Sand og Torgunn Sollid

TFoU-rapport 2019:10

Tittel : Verdiskapingsutviklingen for produksjonsbedrifter i Arena Skog.

Forfatter(e) : Roald Sand og Torgunn Sollied

TFoU-rapport : 2019:10

ISSN : 0809–9642

Prosjektnummer : 3006

Oppdragsgiver : Arena Skog

Kontaktperson : Kjersti Kinderås

Oppdragets størrelse: 45.000 kr

Prosjektleder : Roald Sand

Sammendrag : Rapporten beskriver utviklingen i verdiskaping i medlemsbedriftene i Arena Skog.

Emneord : Verdiskaping, omsetning, produksjonsverdi, skogbruk, skognæring, skogindustri, skognæring, Trøndelag, analyse, Arena Skog.

Dato : Juni 2019

Antall sider : 13

Status : Offentlig

Utgiver : Trøndelag Forskning og Utvikling AS
Postboks 2501, 7729 STEINKJER
Telefon 74 13 46 60

FORORD

Denne rapporten om verdiskapingsutvikling i produksjonsbedriftene i Arena Skog er gjennomført på oppdrag av Arena Skog. Arena Skog er et klyngeutviklingsprosjekt innen skognæringa i Trøndelag. Oppdraget ble gjennomført i juni 2019, og hadde en ramme på kr 45.000.

Kontaktperson hos oppdragsgiver har vært Kjersti Kinderås.

Rapporten er skrevet av Roald Sand og Torgunn Sollied, mens Morten Stene har bidratt med kvalitetssikring i Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU).

TFoU er et samfunnsvitenskapelig oppdragsinstitutt som har hovedkontoret samlokalisert med prosjektledelsen i Arena Skog på Steinkjer.

Steinkjer, juni 2019

Roald Sand, prosjektleder

INNHOOLD

	side
FORORD	iii
INNHOOLD	iv
1. INNLEDNING	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Formål, problemstillinger og metode	1
1.3 Rapportens videre oppbygging	1
2. RESULTATER	2
2.1 Innledning	2
2.2 Alle kjernebedriftene	2
2.3 Norske Skog Skogn og de øvrige kjernebedriftene	3
2.4 Trelast- og treforedlingsbedrifter	5
2.5 Bedrifter som ikke er innen trelast og treforedling	6
2.6 Resultatgrad	6
2.7 Verdiskaping i skognæringen i Trøndelag	7
3. OPPSUMMERING	8

1. INNLEDNING

Dette notatet viser utviklingen i verdiskaping i medlemsbedriftene i Arena Skog.

1.1 Bakgrunn

Arena Skog er en skog- og trebasert næringsklynge som fasiliterer industriell produksjon av bygg og trefiber med utgangspunkt i Trøndelag, jf. arenaskog.no. Næringsklyngen fikk høsten 2016 innvilget klyngeutviklingsmidler i tre år (2017-2019) fra Innovasjon Norge.

Det arbeides nå med en søknad om midler til å videreføre satsingen i Arena Skog. I den forbindelse er det behov for å belyse verdiskapingsutviklingen i medlemsbedriftene.

1.2 Formål, problemstillinger og metode

Formålet med rapporten er å belyse verdiskapingsutviklingen de siste årene for produksjonsbedriftene som er medlem av Arena Skog. Disse produksjonsbedriftene driver i hovedsak innen skognæringen, dvs. skogbruk og tilhørende tjenester eller vareproduksjon.

Produksjonsbedriftenes verdiskapingsutvikling er belyst ved å hente inn og analysere tall for omsetning og verdiskaping fra to ulike kilder. Vi har for det første hentet inn tall fra offisielle regnskap som er innsendt Brønnøysundregisteret via Bisnode (soliditet.no). For det andre har vi gjennomført en e-postbasert undersøkelse til kontaktpersoner i medlemsbedriftene.

Offisielle regnskap ga oss her tall for alle virksomhetene for regnskapsårene 2015-2017 og etter hvert også offisielt regnskap for 2018. Den epostbaserte undersøkelsen ga oss en nærmere spesifisering på enkelte punkter, som f.eks. antall fast ansatte og tall for aktiviteten i Trøndelag. Flere av virksomhetene, spesielt tømmerkjøpere og Statskog, har ikke offisielle regnskap for aktiviteten i Trøndelag. Virksomhetene ble derfor bedt om å gi anslag på verdier av aktiviteten i Trøndelag som er knyttet opp mot skognæringen. I stor grad har dette blitt tolket som andel av aktiviteten i virksomhetene som er knyttet opp mot avvirkning eller tømmerkjøp i Trøndelag.

Vår gjennomgang av svarene fra e-postundersøkelsen viser samsvar med offisielle regnskapstall der vi har hatt tilgang på sammenlignbare tall.

1.3 Rapportens videre oppbygging

I kapittel 2 beskrives resultatene. I kapittel 3 summerer vi opp resultatene og har en kort diskusjon av utviklingen de siste årene.

2. RESULTATER

I dette kapitlet beskrives regnskapstall for aktiviteten i kjernebedriftene i Arena Skog.

2.1 Innledning

Det er ifølge arenaskog.no 49 deltakervirksomheter i Arena Skog, hvorav 17 bedrifter har produksjon innen skogbaserte verdikjeder mens øvrige deltakere er understøttende eller samarbeidende virksomheter med ulike fokus innen forskning, offentlig virksomhet eller tjenester. Virksomheten Skogselskapet i Trøndelag er under tvil plassert i sistnevnte gruppe. I undersøkelsene har vi vektlagt de 17 produksjonsbedriftene. Innen denne gruppen finner vi:

- 2 bedrifter innen treforedling (Norske Skog Skogn og MM Karton Follacell)
- 3 innen sagbruk (Inntre, Kjeldstad og Moelven Van Severen)
- 2 treindustribedrifter (Støren treindustri og Norsk Limtre)
- 2 større skogeiendommer (Statskog og Værdalsbruket)
- 1 bedrift innen skogplanter (Skogplanter Midt-Norge)
- 1 skogsentreprenør (Monrad Lassemo)
- 3 tømmerkjøpere (Allskog, SB Skog og Nortømmer)
- 1 transport/logistikkelskap (Transportselskapet Nord)
- 1 byggentreprenør (Grande Entreprenør)
- 1 biogassanlegg med lokalisering ved Norske Skog Skogn (Biokraft).

Av disse 17 bedriftene, har vi lyktes med å få regnskapstall fra 16 bedrifter. Den vi ikke har fått fra er skogsentreprenør Lassemo, et enkeltpersonforetak uten offisielle regnskap. Fra de øvrige bedriftene fikk vi regnskap for aktiviteten i Trøndelag med omsetning, lønnskostnader, antall ansatte, kostnader med varekjøp, andre driftskostnader og årsresultat etter skatt.

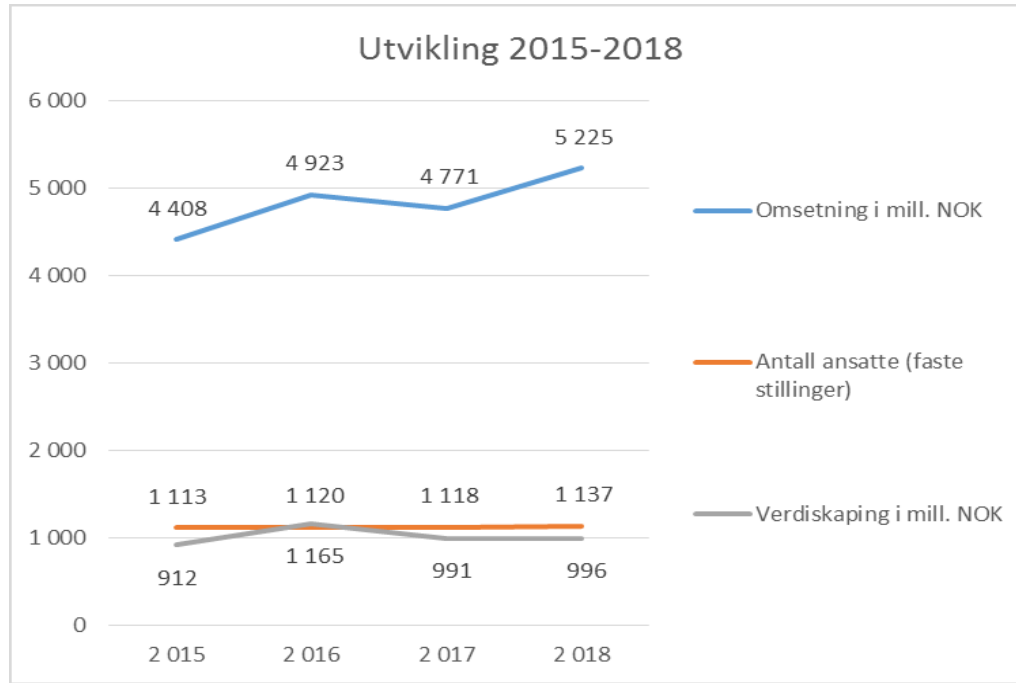
Omsetning viser her samlet verdi av produksjonen i hver bedrift mens årsresultatet viser hva som blir igjen i overskudd til eierne. Fra disse tallene kunne vi beregne samfunnsmessig **verdiskaping** hvor vi har lagt til grunn en vanlig definisjon om at dette gjelder verdiøkning for råstoff og innkjøpte varer og tjenester i produksjonen. Verdiskaping er slik sett definert som produksjonsverdi eller omsetning minus varekjøp og andre driftskostnader, se f.eks. SSB (2019).

2.2 Alle kjernebedriftene

I vedlegg vises detaljene i tallene vi har samlet inn med summeringer for alle bedrifter, trelast/treforedling og øvrige bedrifter. For bedrifter med tilsvarende tall i offisielle regnskap, slik som Norske Skog Skogn, kan ytterligere detaljer vises. For andre bedrifter kan vi av hensyn til konfidensialitet ikke oppgi mer detaljerte tall. For Skogselskapet i

Trøndelag har vi også fått tall som tyder på positiv utvikling i perioden 2015-2018, men disse tallene er ikke med i tabellene under.

Figur 1 viser verdiskaping, omsetning og antall ansatte i kjernebedriftene i Arena Skog.

Figur 1: Utvikling i omsetning, antall ansatte og verdiskaping i alle kjernebedriftene i Arena Skog i perioden 2015-2018.

Figuren viser vekst i omsetning og verdiskaping i alle medlemsbedriftene i fra 2015 til 2018. Veksten kan videre regnes ut til å være 19 % for omsetning og 9 % for verdiskaping. Vi ser også en økning (2 %) i antall ansatte fra 2015 til 2018. Vi ser også at verdiskapingsveksten har vært ujevn med et byks opp i 2016, ned igjen i 2017 før det går opp i 2018. Disse variasjonene følger i stor grad svingningene i den dominerende bedriften blant medlemmene, Norske Skog Skogn. Vi bør derfor skille ut Norske Skog.

2.3 Norske Skog Skogn og de øvrige kjernebedriftene

I tabell 1 viser vi omsetning, kostnader til innkjøp av varer og tjenester, verdiskaping og antall faste ansatte i Norske Skog Skogn de siste årene.

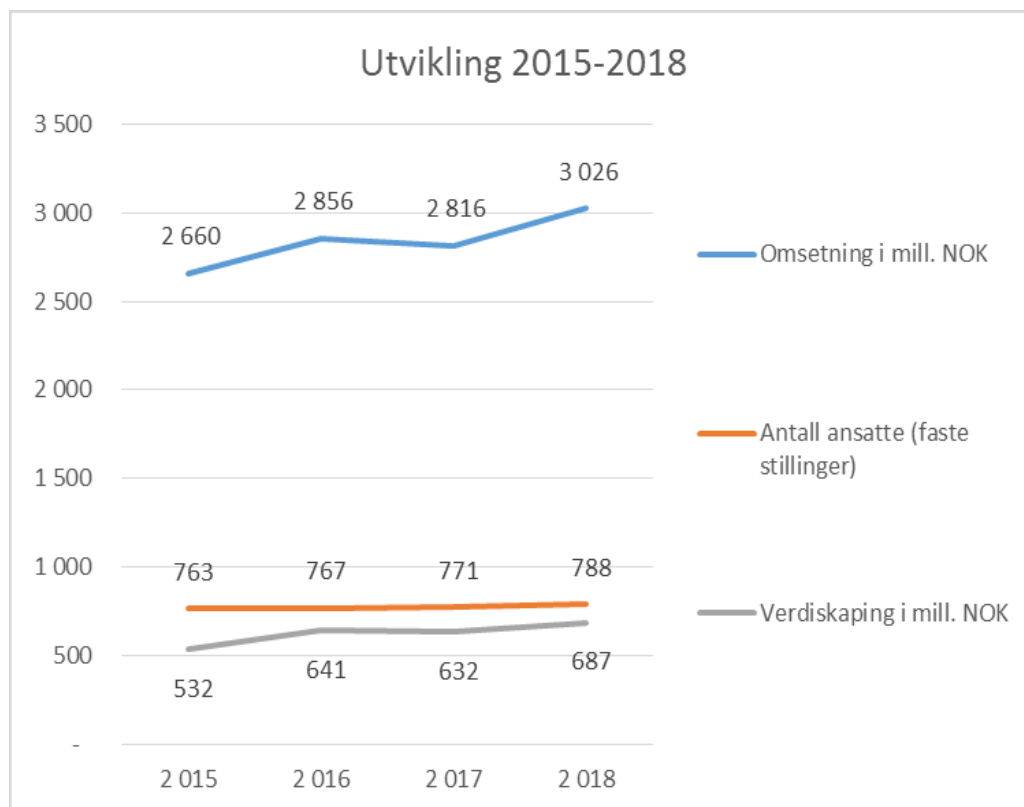
Vi ser at Norske Skog Skogn har økt sin omsetning i perioden, mens verdiskapingen har vært mer variabel med særdeles høy verdiskaping i 2016 og lavere verdiskaping i 2017 og 2018. Omsetningsendringer har en klar påvirkning på verdiskapingen siden denne defineres som omsetning minus kostnader til innkjøpte varer og tjenester. Som vi ser i tabellen har disse kostnadene økt for hvert eneste år i Norske Skog Skogn. Med mindre økning i omsetning, gir dette definisjonsmessig lavere verdiskaping. Vi går ikke

nærmere inn på årsaker til disse variasjonene i denne rapporten. Vi henviser i stedet til Norske Skogs årsrapporter og annen offisiell informasjon.

Tabell 1: *Utvikling i omsetning, antall ansatte og verdiskaping i Norske Skog Skogn i perioden 2015-2018.*

	2 015	2 016	2 017	2 018
Omsetning i mill. NOK	1 748	2 067	1 955	2 200
Kostnader innkjøp i mill. NOK	1 369	1 543	1 596	1 890
Verdiskaping i mill. NOK	379	524	359	309
Antall ansatte (faste stillinger)	350	353	347	349

I figur 2 viser vi tall for kjernebedriftene i Arena Skog når vi trekker fra Norske Skogs aktivitet i Trøndelag.

Figur 2: *Utvikling i omsetning, antall ansatte og verdiskaping i kjernebedriftene i Arena Skog i perioden 2015-2018, eksklusive Norske Skog Skogn.*

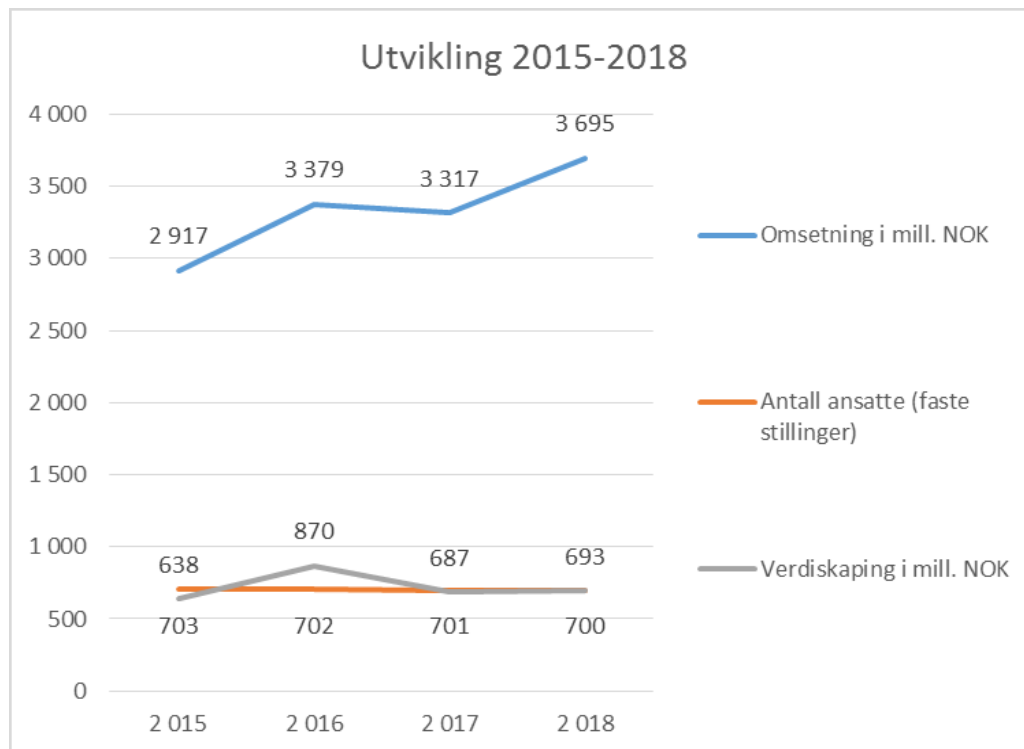
Figuren viser en relativt jevn og positiv utvikling i omsetning, verdiskaping og antall faste ansatte. Fra 2015 til 2018 kan det beregnes 14 % økning i omsetning, 3 % økning i antall faste ansatte og 29 % økning i verdiskaping i bedriftene når vi altså har trukket fra Norske Skog Skogns aktivitet. Variasjoner av betydning er i første rekke et lite fall i omsetning og verdiskaping fra 2016 til 2017. Dette kan forklares av et fall i omsetning på 30 mill. kr, økte kostnader på 30 mill. kr og dermed 60 mill. kr i redusert verdiskaping

i trelastindustrien i fra 2016 til 2017. Her kan det vises at situasjonen i trelastindustrien forbedres i 2018, slik at man også her forbedrer verdiskapingen samlet sett mellom 2015 og 2018.

2.4 Trelast- og treforedlingsbedrifter

Av hensyn til konfidensielle regnskapstall for en eller flere trelastbedrifter, viser vi ikke egne utregninger for trelastgruppen. I stedet viser vi i figur 3 verdiskaping, omsetning og antall ansatte for en gruppe bestående av de to treforedlingsbedriftene (Norske Skog Skogn og MM Karton Follacell) og de tre trelastbedriftene i Arena Skog.

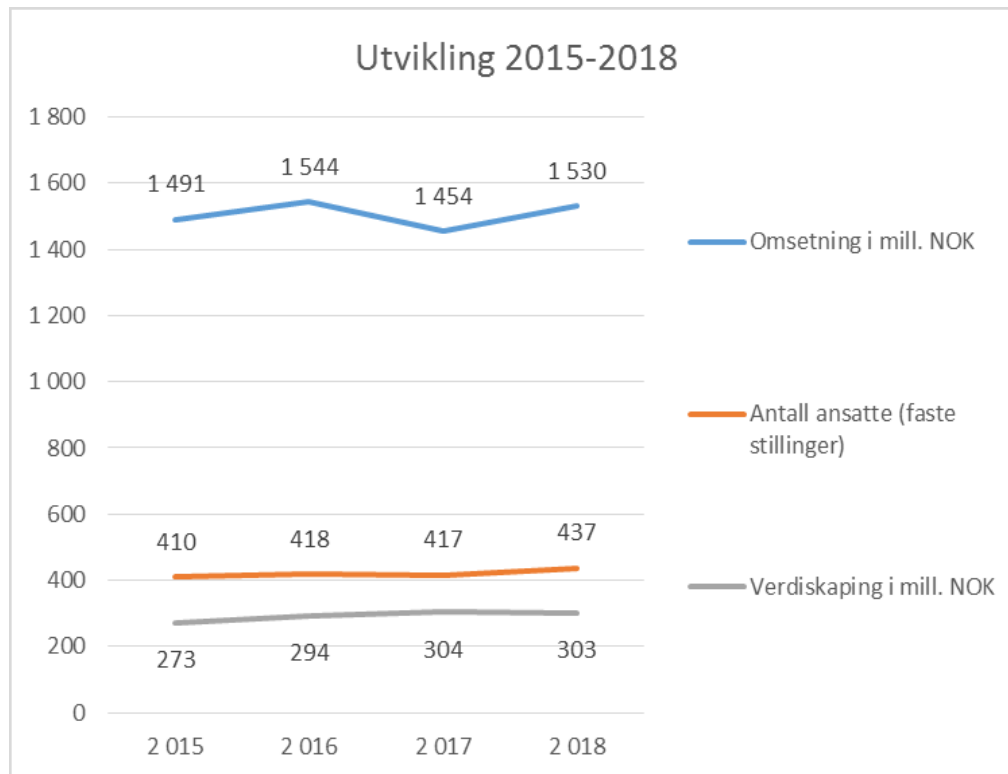

Figur 3: *Utvikling i omsetning, antall ansatte og verdiskaping i trelast og treforedlingsbedriftene i Arena Skog i perioden 2015-2018.*

Figuren viser sterk vekst i omsetning og også vekst verdiskaping i perioden 2015 til 2018. Veksten kan videre regnes ut til å være 27 % for omsetning og 9 % for verdiskaping. Vi ser også et jevnt antall ansatte fra 2015 til 2018. Veksten har vært noe ujevn med et byks opp i 2016, ned igjen i 2017 før det går opp igjen i 2018. Disse variasjonene følger nevnte svingninger i den mest dominerende bedriften blant medlemmene, Norske Skog Skogn, og endringene i trelastindustrien. Den andre treforedlingsbedriften (MM Karton Follacell) kan vises å ha en mer jevn, positiv utvikling i perioden. Slik det framgår av offisielle regnskap for denne bedriften, var omsetningen lav i 2012 og 2013. Med nye eiere kom man over 400 mill. kr i omsetning i 2014, og har klart å øke omsetningen hvert år siden.

2.5 Bedrifter som ikke er innen trelast og treforedling

Figur 4 viser verdiskaping, omsetning og antall ansatte i de 11 øvrige kjernebedriftene i Arena Skog, dvs. produksjonsbedriftene som ikke er innen treforedling og trelast.

Figur 4: Utvikling i omsetning, antall ansatte og verdiskaping i kjernebedriftene som ikke er innen trelast og treforedling i Arena Skog i fra 2015-2018.

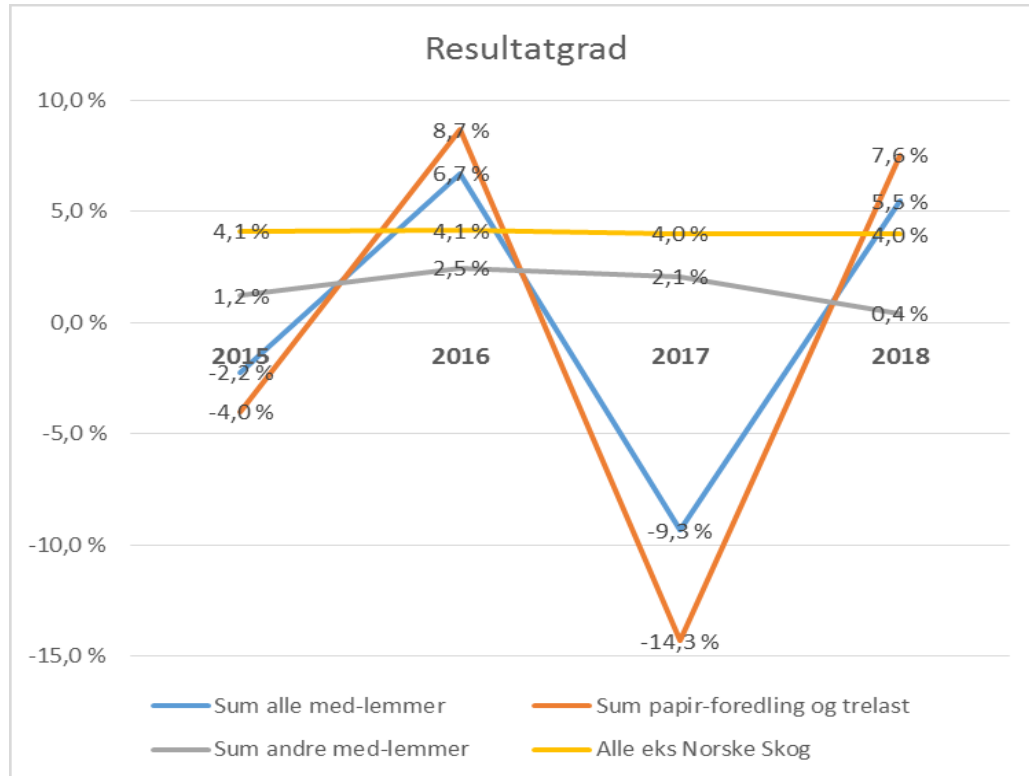
Figuren viser om lag 1,5 mrd. kr i omsetning i denne gruppen av bedrifter, hvorav Grande Entreprenør står for 0,5 mrd. kr og tømmerkjøperne (Allskog, SB Skog og Nortømmer) står for 0,6 mrd. kr. Vi finner en vekst i omsetning på 3 % og en vekst i verdiskaping på 11 % for disse medlemsbedriftene i fra 2015 til 2018.

Vi ser også en klar økning (7 %) i antall ansatte fra 2015 til 2018. Veksten innen denne gruppen har vært relativt jevn med unntak av sterk økning i omsetning i 2016 og ned igjen i 2017. Dette skyldes i hovedsak svingninger hos tømmerkjøperne og delvis også Grande Entreprenør. Sistnevnte forklarer variasjonene som normale ut fra utslag av fakturadatoer for relativt store oppdrag.

2.6 Resultatgrad

Fra bedriftene har vi også opplysninger om årsresultat etter skatt, og har derfor regnet ut resultatgrad definert som årsresultat etter skatt delt på omsetning (ganget med 100). Beregningsresultatene viser i figur 5 nedenfor, og som vi ser er det store

variasjoner i spesielt Norske Skog Skogn i perioden 2015-2018. I de øvrige produsentbedriftene som deltar i Arena Skog, har det imidlertid vært i gjennomsnitt stabil resultatgrad i perioden.

Figur 5: Resultatgrad i produksjonsbedrifter i Arena Skog fra 2015-2018.

2.7 Verdiskaping i skognæringen i Trøndelag

I Sand og Sollid (2018) ble det beregnet omsetning/produksjonsverdi og verdiskaping for hele skognæringa i Trøndelag. Resultatene vises i tabell 2.

Tabell 2: Produksjonsverdier og verdiskaping i skognæringa i Trøndelag i 2011 og 2017 med og uten ringvirkninger (Kilde: Sand og Sollid 2018).

	2011	2011	2017	2017
	Produksjons- verdi i mill kr.	Verdiskaping i mill kr.	Produksjons- verdi i mill kr.	Verdiskaping i mill kr.
Skogbruk	532	368	802	429
Trelast og varer av tre	2 647	792	3 144	998
Papir og papirvarer	3 038	350	3 241	680
Sum skognæring	6 217	1 510	7 187	2 107
Ringvirkning	1 475	939	1 590	1 012
Sum med ringvirkning	7 692	2 449	8 777	3 119

Tabellen viser om lag 8,8 mrd. kr i produksjonsverdi og 3,1 mrd. kr i verdiskaping fra skognæringa i Trøndelag i 2017. I tallene er det kalkulert inn ringvirkninger dvs. en tallfesting av bedriftenes behov for transport, tjeneste- og utstyrsleveranser, samt ansattes kjøp av varer og tjenester. Vi viser her til Sand (2014 og Sand og Sollied (2018) for nærmere beskrivelser av metoden.

De bedrifter vi har hentet inn tall fra kan vises å dekke 47 % av omsetningen innen trelast/trevarer og 77 % av omsetningen innen papir og papirvarer. For skogbruk dekker våre tall enda lavere andel av omsetning i samlet næring. Om vi antar at vi kan generalisere resultatene fra kjernemedlemmene i Arena Skog innen trelast/trevarer og papir/papirvarer, tyder dette på rundt 10 % økning i produksjonsverdier fra 2017 til 2018, dvs. at produksjonsverdiene i skognæringa Trøndelag lå på rundt 9,4 milliarder kroner i 2018. Når det gjelder verdiskaping er det trolig snakk om mindre endringer for bedriftene i skognæringa samlet sett. Tallene vi har samlet tilsier at Norske Skogs nedgang i verdiskaping fra 2017 til 2018 kompenseres av økt verdiskaping i andre produsentbedrifter i Arena Skog. Verdiskapingen i skognæringa i Trøndelag er derfor trolig i størrelsesorden 3,1 mrd. kroner også i 2018 når vi tar med ringvirkninger.

For perioden 2015-2017 har vi samlet inn tall fra flere bedrifter som vist til i Sand og Sollid (2018). I tillegg til tall for 2017 som vist i tabell 2, kan det ut fra dette beregnes samlet produksjonsverdi på 7,8 mrd. kr og samlet verdiskaping på knapt 3,0 mrd. kr i 2015. Utviklingen i samlet produksjonsverdi i perioden 2015-2018, kan videre beregnes til 21 % økning i produksjonsverdi (omsetning) og 5 % økning i verdiskaping.

3. OPPSUMMERING

Kjernebedriftene i Arena Skog omsatte i 2018 for over 5 mrd. etter 19 % vekst i omsetning siden 2015. Omsetningsøkningen har vært spesielt stor innen treforedling og trelast. Verdiskapingen (omsetning minus kostnader til innkjøp av varer og tjenester) ligger på ca. 1 mrd. kr etter 9 % vekst i samme periode.

Norske Skog Skogn er en dominerende aktør i trøndersk skognæring med omsetning på over 2 mrd. kroner. Bedriften har de siste årene hatt store variasjoner i årlig verdiskaping. Når vi trekker fra aktiviteten til Norske Skog, finner vi en relativt jevn og positiv utvikling i omsetning, verdiskaping og antall faste ansatte i produksjonsbedriftene som deltar i Arena Skog. Fra 2015 til 2018 kan det beregnes 14 % økning i omsetning, 3 % økning i antall faste ansatte og 29 % økning i verdiskaping i bedriftene når vi har trukket fra Norske Skog Skogns aktivitet.

For Skognæringen i Trøndelag samlet, uavhengig av medlemskap i Arena Skog, ser det til å ha vært 21 % økning i produksjonsverdi (omsetning) og 5 % økning i verdiskaping i perioden 2015-2018.

REFERANSER

- Bisnode (2019): Bedrifts- og regnskapsinformasjon fra Bisnode. Lastet ned fra soliditet.no.
- Sand, R. (2014): Skognæringens verdiskaping i kystfylkene. Notat 2014:10, Trøndelag Forskning og Utvikling, Steinkjer.
- Sand, R. og T. Sollid (2018): Eksportverdier fra skognæringa i Trøndelag. TFoU-rapport 2018:17.
- SSB (2019): De største næringene. Lastet ned fra ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer.

VEDLEGG

Tabell V1: Omsetning, lønn, antall ansatte og verdiskapingsutvikling i medlemsbedriftene i Arena Skog 2015-2018, tall for 16 av 17 bedrifter.

	Sum alle med-lemmer	Sum papir-foredling og trelast	Sum med-lemmer eks. papir og trelast	Alle med-lemmer eks Norske Skog Skogn
Økning i perioden 2015-2018				
Omsetning i tusen NOK	19 %	27 %	3 %	14 %
Antall ansatte (faste stillinger)	2 %	0 %	7 %	3 %
Verdiskaping	9 %	9 %	11 %	29 %
2018				
Omsetning i tusen NOK (OMS)	5 225	3 695	1 530	3 026
Årsresultat etter skatt i tusen NOK (Å)	285	279	6	120
Varekostnad i tusen NOK (VK)	3 434	2 311	1 123	1 946
Andre driftskostnader i tusen NOK (AD)	795	691	104	393
Antall ansatte (faste stillinger)	1 137	700	437	788
Verdiskaping (OMS – VK – AD)	996	693	303	687
Resultatgrad (100xÅ/OMS)	5,5 %	7,6 %	0,4 %	4,0 %
2017				
Omsetning i tusen NOK (OMS)	4 771	3 317	1 454	2 816
Årsresultat etter skatt i tusen NOK (Å)	-445	-475	30	113
Varekostnad i tusen NOK (VK)	3 050	1 998	1 053	1 818
Andre driftskostnader i tusen NOK (AD)	729	633	96	366
Antall ansatte (faste stillinger)	1 118	701	417	771
Verdiskaping (OMS – VK – AD)	991	687	304	632
Resultatgrad (100xÅ/OMS)	-9,3 %	-14,3 %	2,1 %	4,0 %
2016				
Omsetning i tusen NOK (OMS)	4 923	3 379	1 544	2 856
Årsresultat etter skatt i tusen NOK (Å)	331	293	38	118
Varekostnad i tusen NOK (VK)	3 287	2 136	1 151	1 863
Andre driftskostnader i tusen NOK (AD)	471	373	98	353
Antall ansatte (faste stillinger)	1 120	702	418	767
Verdiskaping (OMS – VK – AD)	1 165	870	294	641
Resultatgrad (100xÅ/OMS)	6,7 %	8,7 %	2,5 %	4,1 %
2015				
Omsetning i tusen NOK (OMS)	4 408	2 917	1 491	2 660
Årsresultat etter skatt i tusen NOK (Å)	-99	-117	18	110
Varekostnad i tusen NOK (VK)	3 024	1 918	1 106	1 767
Andre driftskostnader i tusen NOK (AD)	472	361	111	361
Antall ansatte (faste stillinger)	1 113	703	410	763
Verdiskaping (OMS – VK – AD)	912	638	273	532
Resultatgrad (100xÅ/OMS)	-2,2 %	-4,0 %	1,2 %	4,1 %